

Классическая чума свиней (КЧС) и Африканская чума свиней (АЧС) являются очень заразными инфекционными заболеваниями, которыми, независимо от возраста, болеют как домашние, так и дикие свиньи.

Возбудитель (вирус) у каждой болезни свой, однако симптомы указанных заболеваний схожи.

Главные распространители заболевания – пораженные вирусом свиньи, а также якобы здоровые животные, являющиеся носителями вируса и выделяющие его во внешнюю среду с мочой, фекалиями и др.

Заболевание передается воздушно-капельным путем и при контакте свиней с зараженными вирусом:

- кормом, водой, термически необработанными отходами кухни, содержащими свинину;
- инвентарем по уходу за животными, автотранспортом, используемым для перевозок;
- одеждой и обувью персонала, ухаживающего за животными, и т. п.

КЧС и АЧС – заболевания, которые являются безопасным для любых животных, кроме свиней, а также для людей, однако они играют важную роль в передаче и распространении указанного заболевания.

Вирус обоих заболеваний устойчив во внешней среде – вирулентность сохраняется:

- в замороженном мясе несколько лет;
- в засоленном мясе до 310 дней;
- в свинине и копченостях до 6 месяцев;
- в почве более 6 месяцев;
- в трупах животных до 2 месяцев. Вирус погибает при температуре 70 °С.

Каковы клинические признаки заболевания?

Клинические признаки КЧС и АЧС схожи, различить их визуально довольно сложно. Инкубационный период заболевания, т. е. период от проникновения вируса в организм до проявления первых симптомов, в среднем составляет 5–15 дней. Болезнь сопровождается следующими признаками:

- постоянно повышенная температура тела (40,5–42 °С);
- животные апатичны, малоподвижны, изнеможены;
- признаки замерзания, животные лежат, прижавшись друг к другу боками;
- отказ от еды;
- рвота, понос;
- гнойные воспаления слизистой оболочки глаз и носа;
- на коже с внутренней стороны бедер, в основании живота, шеи и ушей образуются алые пятна (подкожные кровоизлияния), которые при нажатии на них не пропадают;
- паралич задней части, шаткая походка;
- свиноматки обычно abortируют;
- высокая смертность животных.

Как можно диагностировать КЧС и АЧС?

КЧС и АЧС дифференцируются при проведении лабораторных исследований.

КЧС и АЧС необходимо дифференцировать от:

- свиной краснухи;
- бактериальных септицемий (пастереллеза и сальмонеллеза);
- отравления.

Что необходимо предпринять, если есть подозрения, что животное инфицировано КЧС или АЧС?

Владелец животных должен незамедлительно сообщить практикующему ветеринарному врачу о заболевании или падеже животных, а также о любом случае, который вызывает подозрения на инфицирование КЧС или АЧС.

Важно не допустить распространение КЧС и АЧС из мест содержания животных, где есть подозрения на заболевание свиней.

В случае подозрений на заболевание до приезда ветеринарного врача в предположительно неблагополучном хозяйстве нельзя:

- допускать контакты посторонних лиц с животными;
- забивать, вывозить и ввозить животных;
- употреблять в пищу подозрительную и инфицированную свинину;
- допускать въезд и выезд транспортных средств;
- вывозить трупы животных;
- ввозить мясо, продукты, корм для животных, рабочие инструменты, материалы или отходы, полученные от свиней, поскольку данные действия могут стать причиной дальнейшего распространения заболевания.

КЧС и АЧС являются особо опасными инфекционными заболеваниями животных, поэтому в случае их подтверждения Главный государственный продовольственно-ветеринарный инспектор принимает решение о установлении карантина, который включает:

- неблагополучные пункты (место содержания заболевших животных);
- зону защиты – территорию в радиусе не менее 3 км от неблагополучного пункта;
- зону надзора – территорию в радиусе не менее 10 км от неблагополучного пункта.

Мероприятия по ликвидации заболеваний осуществляются в соответствии с инструкциями по борьбе с особо опасными инфекционными болезнями.

Как обезопасить места содержания животных от возможного инфицирования?

Чтобы обезопасить места содержания животных от потенциального инфицирования, необходимо соблюдать меры профилактики биологической безопасности:

- ввезенных свиней держать в карантине;
- не допускать присутствие посторонних лиц в местах содержания животных и их контакт с животными;
- у входов в места содержания животных разместить дезинфекционные коврики;
- не скармливать свиньям пищевые отходы;
- не допускать контакт домашних свиней с дикими свиньями и другими дикими животными;
- не скармливать свиньям продукты убоя и дичи в сыром виде;
- не выкидывать в лесу трупы павших свиней;
- бороться с грызунами – мышами и крысами.

КЧС и АЧС наносит большой экономический ущерб неблагополучному по заболеванию хозяйству, окружающим хозяйствам и государству в связи с:

- ликвидацией свиней в местах содержания животных, неблагополучных по заболеванию;
- мероприятиями в зонах защиты и надзора;
- ограничением торговых связей и другими мероприятиями, связанными с карантином.

Места содержания животных и свиньи должны быть зарегистрированы в базе данных Центра сельскохозяйственных данных (ЦСД).

Компенсацию в случае вспышки КЧС и АЧС получают лишь те владельцы животных, которые зарегистрировали места содержания животных и также свиней в базе данных ЦСД.

На территории Латвии КЧС в последний раз была зарегистрирована в 1996 году. АЧС в Латвии никогда не была зарегистрирована, однако существует риск занесения болезнью из других стран, поэтому из неблагополучных заболеваний регионов или стран запрещено ввозить живых свиней, продукты убоя и пищевую продукцию, содержащую свинину.

Согласно требованиям нормативных актов Европейского союза, на территории Латвии запрещена вакцинация свиней против КЧС и АЧС.

Для определения эпизоотического фона в стране ПВС выборочно проводит исследования определенного количества хозяйств и добытых во время охоты диких свиней на присутствие вируса КЧС и АЧС. Расходы на такие исследования покрываются из государственного бюджета.

С актуальными новостями вы можете ознакомиться на домашней странице Продовольственно-ветеринарной службы www.pvd.gov.lv

Klasiskais cūku mēris (KČM) un Āfrikas cūku mēris (ĀČM)

Классическая чума свиней (КЧС) и Африканская чума свиней (АЧС)

Klasiskais cūku mēris (KCM) un Āfrikas cūku mēris (ĀCM) ir ļoti lipīgas infekcijas slimības, ar kurām, neatkarīgi no to vecuma, slimo gan mājas, gan meža cūkas.

Izraisītājs (vīruss) katrai slimībai ir savs, taču tās norit ar ļoti līdzīgām pazīmēm.

Galvenās slimības izplatītājas ir slimās cūkas, kā arī šķietami veselās cūkas, kuras ir vīrusa nēsātājas, izdalot vīrusu apkārtējā vidē ar urīnu, fekālijām u.c.

Slimība izplatās pa gaisu un kontaktu ceļā, cūkām saskaroties ar vīrusa aptraipītu:

- barību, ūdeni, termiski neapstrādātām, cūkgaļu saturošām virtuves atliekām,
- dzīvnieku kopšanas inventāru, pāravadāmo autotransportu,
- dzīvnieku kopēju apģērbu un apaviem, utt.

KCM un ĀCM ir saslimšana, kas, izņemot cūkas, nav bīstama ne citiem dzīvniekiem, ne cilvēkiem, bet tiem ir būtiska loma slimības pārvešanā un izplatīšanā.

Abu slimību vīrusi ir izturīgi ārējā vidē:

- sasaldētā gaļā vairākus gadus
- sālītā gaļā līdz 310 dienām
- cūkgaļā un žāvējumos līdz 6 mēnešiem
- augsnē vairāk nekā 6 mēnešus
- dzīvnieku liķos virulence saglabājas līdz 2 mēnešiem.

Vīruss iet bojā 70° C temperatūrā.

Kādas ir slimības klīniskās pazīmes?

Klīniskās pazīmes abām slimībām ir ļoti līdzīgas, vizuāli grūti atšķiramas. Slimību inkubācijas periods, t.i. periods no vīrusa iekļūšanas organismā līdz pirmo slimības pazīmju parādīšanās brīdim, ir vidēji 5–15 dienas. Slimība izpaužas ar:

- konstanti paaugstinātu ķermeņa temperatūru (40,5–42°C),
- dzīvnieki ir apātiski, mazkustīgi, gurdeni,
- saššanas pazīmēm, dzīvnieki guļ saspiedušies kopā,
- atsakās no barības,
- vemšanu, caureju,
- strutojošiem acu un deguna gļotādās iekaisumiem,
- uz ādas gurnu iekšpusē, vēdera, kakla un auss pamata veidojas sārti plankumi (zemādas asins izplūdumi), kuri, tiem uzspiežot, nepazūd,
- kustību koordinācijas traucējumiem,
- pakāpdaļas paralīzi, grūti gaitu,
- sīvēnmātes parasti abortē,
- augstu dzīvnieku mirstību.

Kā var diagnosticēt KCM un ĀCM?

KCM un ĀCM var diferencēt veicot laboratoriskos izmeklējumus.

KCM un ĀCM ir jādiferencē no:

- cūku sarkanguļas,
- bakteriālām septicēmijām (pasterelozes un salmonelozes),
- saindēšanās.

Kā rīkoties, ja ir aizdomas, ka dzīvnieks ir inficējies ar KCM vai ĀCM?

Dzīvnieku īpašniekam nekavējoties jāziņo praktizējošam veterinārārstam par dzīvnieku saslimšanu vai nobeigšanos, kā arī par jebkuru gadījumu, kas rada aizdomas par inficēšanos ar KCM vai ĀCM.

Svarīgi nepieļaut KCM un ĀCM izplatību no novietnes, kurā ir aizdomas par cūku saslimšanu.

Slimību aizdomu gadījumā, līdz ierodas veterinārārsti, iespējami skartajā novietnē nedrīkst:

- pieļaut nepiederošu personu saskari ar dzīvniekiem;
- kaut, izvest un ievest dzīvniekus;
- lietot uzturā aizdomīgo un inficēto cūkgaļu;
- pieļaut transportlīdzekļu iebraukšanu un izbraukšanu;
- izvest dzīvnieku liķus;
- izvest gaļu, no cūkām iegūtus produktus, dzīvnieku barību, darba rīkus, materiālus vai atkritumus, kas var būt slimības tālākas izplatības cēlonis.

KCM un ĀCM ir sevišķi bīstamas dzīvnieku infekcijas slimības, tāpēc to apstiprināšanas gadījumā Valsts galvenais pārtikas un veterinārais inspektors nosaka karantīnu, kas ietver:

- skarto punktu (novietne, kur atrodas slimie dzīvnieki),
- aizsardzības zonu, kas ir teritorija ne mazāk kā 3 km rādiusā ap skarto punktu,
- uzraudzības zonu, kas ir teritorija ne mazāk kā 10 km rādiusā ap skarto punktu.

Slimību likvidācijas pasākumi tiek veikti saskaņā ar sevišķi bīstamu infekcijas slimību apkaršanas instrukcijām.

Kā pasargāt dzīvnieku novietni no iespējamās inficēšanās?

Lai pasargātu novietni no potenciālās inficēšanās, jāievēro bioloģiskās drošības pasākumi:

- ievestās cūkas jātur karantīnā,
- nedrīkst pieļaut nepiederošu personu atrašanos novietnē un to kontaktu ar dzīvniekiem,
- pie ieejām novietnē jāierīko dezinfekcijas paklājus,

- nedrīkst cūkām izbarot ēdiena atliekas,
- nedrīkst pieļaut mājas cūku kontaktu ar meža cūkām un citiem savvaļas dzīvniekiem,
- neizbarot cūkām kaušanas un medijumu jēlproduktus,
- nedrīkst nobeigušos cūku liķus izmest mežā,
- jāapkaro grauzēji — peles un žurkas.

KCM un ĀCM skartajai saimniecībai, apkārtējām saimniecībām un valstij rada lielus ekonomiskus zaudējumus sakarā ar:

- cūku likvidāciju slimības skartajās novietnēs,
- pasākumiem aizsardzības un uzraudzības zonā,
- tirdzniecības sakaru ierobežojumiem un citiem ar karantīnu saistītiem pasākumiem.

Dzīvnieku novietnei un cūkām jābūt reģistrētām Lauksaimniecības datu centra (LDC) datu bāzē.

Kompensāciju KCM un ĀCM uzliesmojuma gadījumā saņem tikai to dzīvnieku īpašnieki, kuri savu novietni un cūkas reģistrējuši LDC datu bāzē.

KCM Latvijā pēdējo reizi reģistrēts 1996.gadā. ĀCM Latvijas teritorijā nekad nav reģistrēts, taču pastāv risks to ievazāt no valstīm, kurās slimība cirkulē nepārtraukti, tādēļ no skartajām valstīm vai reģioniem aizliegts ievest dzīvas cūkas, kautproduktus un cūkgaļu saturošu produkciju.

Saskaņā ar Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem Latvijas teritorijā ir aizliegta cūku vakcinācija pret KCM un ĀCM.

PVD, epizootiskā fona noteikšanai valsti, izlases veidā izmeklē uz KCM un ĀCM vīrusa klātbūtni noteiktu skaitu mājas un nomedītās meža cūkas. Šo izmeklējumu izmaksas tiek segtas no valsts budžeta.

Ar aktualitātēm Jūs varat iepazīties Pārtikas un veterinārā dienesta mājas lapā www.pvd.gov.lv

Kā sazināties ar Pārtikas un veterinārā dienestu?

Diennakts uzticības telefons 67027402
PVD Centrālais aparāts 67095230

Pārtikas un veterinārā dienesta pārvaldes

Rīgas pilsētas pārvalde
Lubānas iela 49, Rīga, LV-1073 67039707

Rietumpierīgas pārvalde
„Krīvi“, Tumes pagasts, Tukuma novads, LV-3139 63125850

Ziemeļpierīgas pārvalde
Kraujas iela 21/23, Rīga, LV-1024 67994265

Ziemeļpierīgas pārvalde (filiāle), Dravnieku iela 6, Ogre, LV-5000
Ziemeļpierīgas pārvalde (filiāle), Priežu iela 10a, Limbaži, LV-4001

Austrumvidzemes pārvalde
Lauku iela 5, Gulbene, LV-4401 64474425

Austrumvidzemes pārvalde (filiāle), Pils iela 16, Alūksne, LV-4301
Austrumvidzemes pārvalde (filiāle), Skolas iela 27, Madona, LV-4801

Ziemeļvidzemes pārvalde
Raiņa iela 21, Valmiera, LV-4201 64207313

Ziemeļvidzemes pārvalde (filiāle), Dārza ielā 12, Priekule novads, LV-4126

Dienvidlatgales pārvalde
Varšavas iela 24, Daugavpils, LV-5404 65434599

Dienvidlatgales pārvalde (filiāle), Daugavpils iela 59, Priekule, LV-5350
Dienvidlatgales pārvalde (filiāle), Latgales iela 6, Krāslava, LV-5601

Ziemeļlatgales pārvalde
Liepu iela 33, Rēzekne, LV-4600 64622160

Ziemeļlatgales pārvalde (filiāle), Latgales iela 248, Ludza, LV-5700
Ziemeļlatgales pārvalde (filiāle), Bēzpiļš iela 62, Balvi, LV-4501

Dienvidzemgales pārvalde
Helmaņa iela 10, Jelgava, LV-3004 63007694

Dienvidzemgales pārvalde (filiāle), Uzvaras iela 3, Bauska, LV-3901
Dienvidzemgales pārvalde (filiāle), Zemgales iela 44a, Dobeles, LV-3701

Austrumzemgales pārvalde
Brīvības iela 88, Jēkabpils, LV-5201 65234036, 65220726

Austrumzemgales pārvalde (filiāle), Spīdolas iela 9, Aizkraukle, LV-5101

Dienvidkurzemes pārvalde
E. Veidenbauma iela 11, Liepāja, LV-3401 63401902

Dienvidkurzemes pārvalde (filiāle), Pilsētas laukums 2, Kuldīga, LV-3301
Dienvidkurzemes pārvalde (filiāle), Kuldīgas iela 84, Saldus, LV-3801

Ziemeļkurzemes pārvalde
Daģu iela 2, Talsi, LV-3201 63291660

Ziemeļkurzemes pārvalde (filiāle), Sarkanmuižas dambis 25b, Ventspils, LV-3601

Pārtikas un veterinārais dienests

Peldu iela 30, Rīga, LV-1050
Tālrunis: 67095230, Fakss: 67322727
e-pasts: pvd@pvd.gov.lv, www.pvd.gov.lv